

Οι μεταρρυθμιστικές προτάσεις Βενιζέλου (1913-1917)

- Πολιτικό πλαίσιο:
- Αρχές του 20^{ου} αιώνα: σταδιακή αλλαγή των παραγωγικών σχέσεων (από το φεουδαρχικό στο καπιταλιστικό τρόπο οργάνωσης της οικονομίας).
- Αστική επανάσταση του 1909 – Γουδί – Ε. Βενιζέλος
- Δύο γεγονότα που αποδεικνύουν την ύπαρξη ισχυρών συγκρούσεων στην εκπαίδευση με κέντρο τη γλώσσα.
 1. (1901): Ευαγγελιακά → μετάφραση Ευαγγελίων (Α. Πάλλη) στην «Ακρόπολη» → διαδήλωση φοιτητών → 8 νεκροί, 80 τραυματίες → παραίτηση κυβέρνησης.
 2. (1903) Ορεστειακά → διαμαρτυρία φοιτητών για την «ανέβασμα» Ορέστεια του Αισχύλου → δημοτική.
 - Ογκούται η διαμαρτυρία για την κατάσταση στην εκπαίδευση

Έτος	Αναλφάβητοι	Συμμετοχή στο δημοτικό σχολείο	Κόστος
1901	50,2% άνδρες 82% γυναίκες	8,3% → μεγάλη διαρροή του μαθ. πληθυσμού	6.000.000 δρχ. μόνο 1.000.000 το κράτος

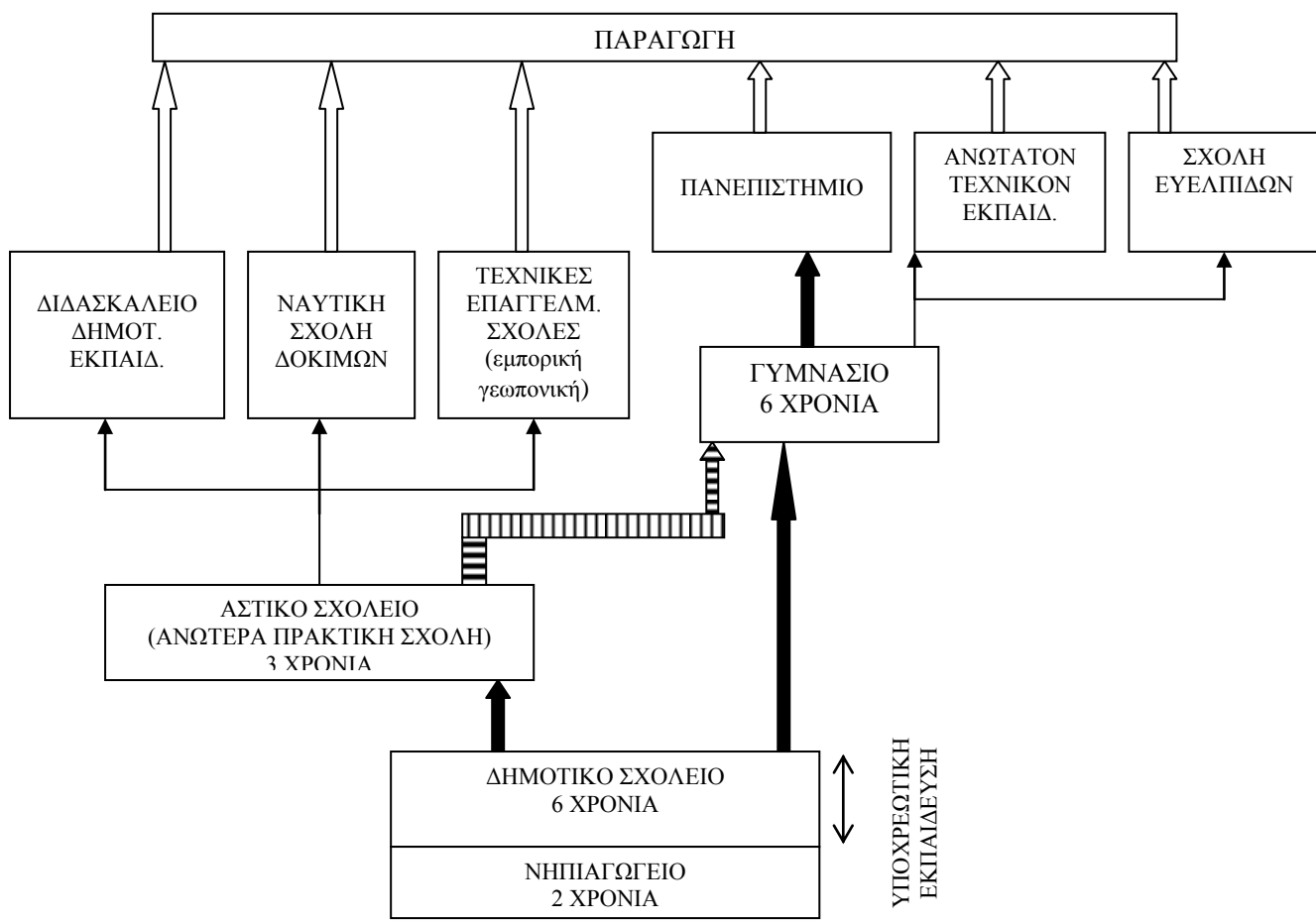
- 1903: Ιδιωτική πρωτοβουλία – Ίδρυση Βιομηχανικής κι Εμπορικής Ακαδημίας.
- 1908. Σ' αυτό το κλίμα σε συνδυασμό με την επίδραση ξένων παιδαγωγικών ιδεών (Τζ. Ντιούι) – Ίδρυση Ανώτερου Παρθεναγωγείου Βόλου.
- Διαμαρτυρίες – Δίκη Δερμούζου στο Ναύπλιο (Αθεϊκά) – Αθώωση.
- 1910: Ίδρυση Εκπαιδευτικού Ομίλου (συμμετέχουν σημαντικά πρόσωπα: Α. Παπαναστασίου, Ν. Καζαντζάκη, Δελμούζος, Γληνός, Τριανταφυλλίδης κτλ.).

- 1913: Υποβολή Νομοσχεδίων Βενιζέλου για την Παιδεία – Συντάκτης Δ. Γληνός . (Πίνακες από Σ. Μπουζάκη).
 1. Υποχρεωτικό εξαετές δημοτικό σχολείο και νηπιαγωγείο (πριν).
 2. «Αστικό σχολείο» με προσανατολισμό στα «πρακτικά» μαθήματα
 3. Γυμνάσιο → Δύο κύκλοι → Α' → 2 έτη – γενικές γνώσεις
→ Β' → 4 έτη – φιλολογικό, πρακτικό

Σχολιασμός

1. Εσωτερική μετάβαση χωρίς εξετάσεις έως και το Πανεπιστήμιο/.
 2. Αίρεται ο μονόδρομος χαρακτήρας του συστήματος – προβλέπεται παράλληλο δίκτυο τεχνικής εκπαίδευσης.
 3. Περιορισμός των εξετάσεων.
 4. Καταργούνται τα αρχαία ελληνικά και εντάσσονται η δημοτική γλώσσα στις τέσσερις τάξεις του δημοτικού σχολείου.
- Συγγραφή νέων σχολικών βιβλίων (10) με γνωστότερα τα «Ψηλά βουνά» (Τ. Παπαντωνίου) και το «Αλφαβητάρι» με τον ήλιο.
 - Ενδιαφέρον για σχολικά κτίρια, εκπαίδευση δασκάλων και μόρφωση των γυναικών.
 - Ισχυρές αντιδράσεις κυρίως από:
 - Φιλοσοφική Σχολή
 - Γ.Ν. Χατζηδάκης κυρίως για το θέμα της γλώσσας
 - 1920: πτώση κυβέρνησης Βενιζέλου – Ορίζεται επιτροπή η οποία θεωρεί
 - αντισυνταγματική την εισαγωγή της δημοτικής γλώσσας
 - ποινική δίωξη των υπαίτιων «για διαφθορά» της γλώσσας
 - καύση τω νέων αναγνωστικών.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4 (ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ 1913)

- Με εξετάσεις
- Χωρίς εξετάσεις
- ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η μεταρρύθμιση του 1929

1. Η περίοδος 1917-1929

- Διεθνή γεγονότα: Οκτωβριανή επανάσταση
- Εσωτερικό: 1) Πολιτική αστάθεια – από το 1920 – 1928
 - 34 αλλαγές κυβερνήσεων
 - 25 Υπουργοί Παιδείας
- 2) Μικρασιατική καταστροφή – πρόσφυγες – νέα εργατικά στρώματα
- 3) Δημοκρατική διακυβέρνηση Α. Παπαναστασίου (1924)
- Εκπαιδευτική παρέμβαση: Μαρασλειακά: Γληνός, Δελμούζος
 1. Κριτική του κλασικιστικού, μονόδρομου χαρακτήρα του σχολείου.
 2. Διαμαρτυρία δασκάλων για Ρ. Ιμβριώτη – Ο Δελμούζος ζητά να φύγουν
 - Το υπουργείο το δέχεται – Η επόμενη κυβέρνηση θα απολύσει Γληνό-Δελμούζο.
 3. Έκθεση Αρεοπαγίτη Αντωνάκη: Οι λόγοι συνδέονταν με τη δημοτική και όχι με θρησκεία ή άλλες κατηγορίες.
 4. Διάσπαση εκπαιδευτικού ομίλου (1927) → Αποχώρηση Δελμούζου (51 μέλη).

Δελμούζος

1. υπερταξικό, υπερκομματικό σχολείο
2. Σημαντική η καλλιέργεια του θρησκευτικού συναισθήματος στα σχολεία
3. Η παιδεία να στοχεύει στη «συνειδητή εθνική μόρφωση»

Γληνός

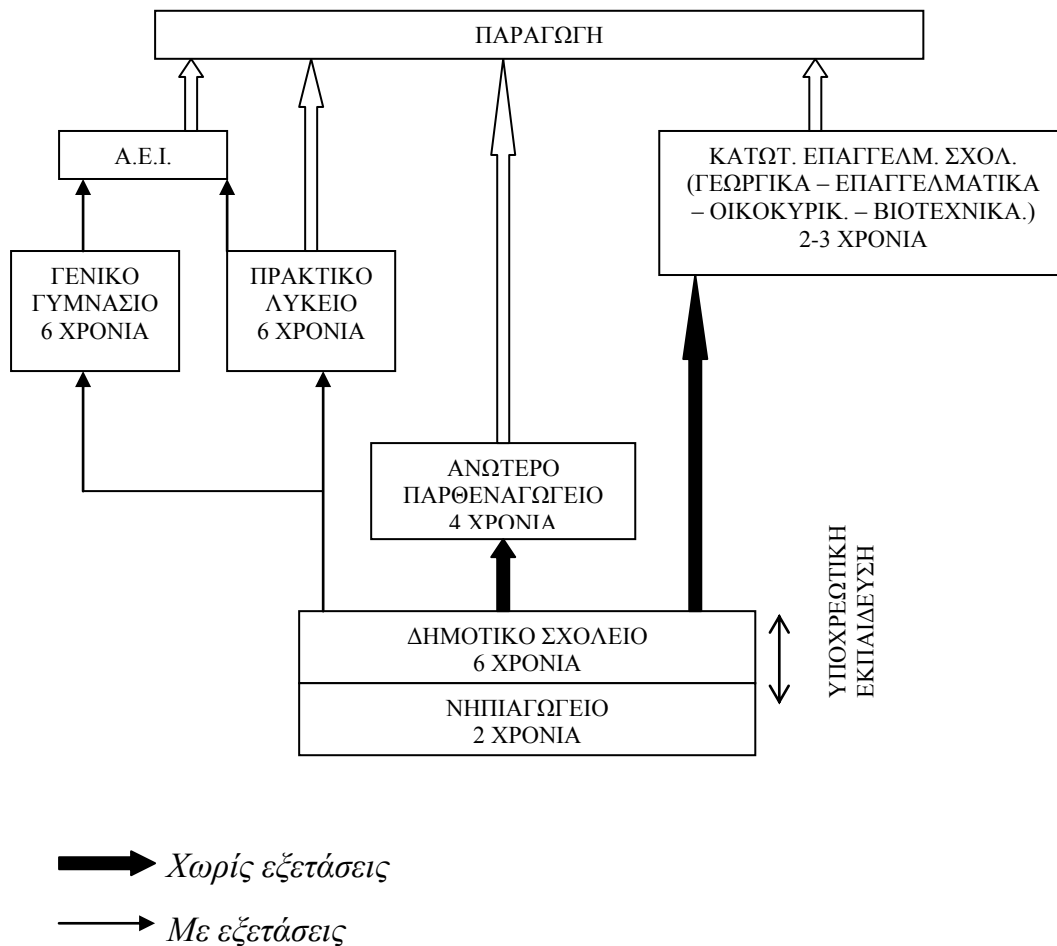
1. Κάθε μεταρρύθμιση κοινωνική, άρα και εκπαιδευτική γίνεται μέσω της σύγκρουσης των τάξεων-πλάνη ότι το κράτος είναι υπεράνω των τάξεων.
2. Είναι ζήτημα ελευθερίας της συνείδησης και δεν είναι άρρηκτα

δεμένο με την έννοια της
δημόσιας αγωγής.

3. Να μην γίνεται εκμετάλλευση της
εθνικής αγωγής με την έννοια του
σοβινισμού.

2. Εκπαιδ. αλλαγές 1929

Πίνακας Μπουζάκη (82)

α. Υποχρεωτική φοίτηση στο δημοτικό – δωρεάν παιδεία από το Κράτος

β. Ίδρυση Ανώτερου Παρθηναγωγείου (για κορίτσια)

- γ. Ίδρυση κατώτερων επαγγ. Σχολείων
- δ. Ίδρυση τάξεων → για άτομα με ειδικές ανάγκες
→ νυκτερινές σχολές
- ε. Εξετάσεις στα σχολεία μέσης εκπαίδευσης
- στ. Αλλαγή ωρολογίου προγράμματος → Αρχαία 34,4%
→ Νέα ελληνικά (11,6%)
→ Μαθηματικά (10%)
- ζ. Γλώσσα: Διδάσκεται η δημοτική υποχρεωτικά σε όλο το δημοτικό – μαζί με καθαρεύουσα στις δύο τελευταίες τάξεις
- η. Σύναψη δανείου για κτίσιμο νέων σχολείων
- θ. Ίδρυση πεντατάξιων διδασκαλείων από μονοτάξια

3. Κριτική των αλλαγών

- α. Δημιουργία δεύτερου σχολικού δικτύου – Αναίρεση μονόδρομου χαρακτήρα
- β. Σύγκριση με 1913-1917: Πιο δημοκρατική η δομή του 1913 γιατί εξασφαλίζει την οριζόντια και κάθετη κινητικότητα – Τώρα η στροφή είναι προς τη λαϊκή παιδεία
- γ. Αλλάζουν οι σκοποί → όχι εθνική ή θρησκευτική διαπαιδαγώγηση στο δημοτικό
→ ένταξη στην κοινωνική ζωή
- δ. Ασκήθηκε κριτική → Συντηρητικοί κύκλοι – Φιλοσοφική Σχολή: για τη δημοτική γλώσσα
→ Από Δ. Γληνό: δεν είναι στην πράξη πρακτική ή λαϊκή η παιδεία

Κατάληξη: Και η μεταρρύθμιση αυτή θα ανασταλεί όταν θα ανέβουν στην εξουσία οι αντιβενιζελικές δυνάμεις

